

QISHLOQ XO'JALIGINING CHO'L YALOVLARIDA HUDUDLASHTIRISHNI AMALGA OSHIRISH TARTIBINI ISHLAB CHIQISH.

Shodiyeva. A. D.

BuxMTI 2-boshqich talabasi

Ibragimov Aziz To'rayevich

Osiyo xalqaro universiteti

Annotatsiya: *Buxoro viloyatining cho'l yaylovlari hamda madaniy yerlarida, ularning tabiiy iqlim sharoitidan kelib chiqib hududlashtirish borasida amaliy tartibda olib borilgan ishlar va ularning natijalaridan kelib chiqib shuni aytishimiz mumkinki, mamlakatimiz geografik joylashuvi jihatidan, tabiiy mahsulotlarni yetishtirishga juda qulay muhitga ega. Shuni inobatga olib, respublikamiz hududlarining tabiiy iqlim sharoitlariga mos tabiiy mahsulotlar yetishtirish va ishlab chiqarishga ixtisoslashtirish bugungi kunning talabidir.*

Kalit so'zlar: *hududlashtirish, samaradorlik, ixtisoslashtirish, qishloq xo'jaligi, iqtisodiy ko'rsatkich, cho'l yaylov, ishlab chiqarish, yetishtirish, iqlim, moslashtirish, dehqonchilik, resurs.*

Qishloq xo'jaligida hududlashtirish asosida ma'lum hududni aynan biron bir soha bo'yicha, chorvalik yoki dehqonchilik sohasiga ixtisoslashtirish albatta ushbu sohada mahsulot yetishtirish hajmini ko'paytiradi va raqobat natijasida sifat yaxshilanadi.

Yuqorida biz, ilmiy markaz tomonidan qorako'lchilikka ixtisoslashtirilgan xo'jaliklarning degradatsiya uchrayotgan maydonlarida ozuqabop cho'l o'simliklarini ushbu maydonlarning tabiiy-iqlim sharoitiga mos turlarini ekish va ushbu hududda ularning urug'chilik maydonlarini tashkil qilinishini tahlil qildik. Qorako'lchilikka ixtisoslashtirilgan xo'jaliklar va ularning cho'l yaylovlari hududlashtirish borasida eng avvalo cho'l yaylovlarning ozuqa bazasini yaxshilash uchun xo'jaliklar hududlarini turli xil ozuqabop o'simliklar qoplamiga moslashtirish ishlarini amalga oshirilishi lozimligi bugungi kunning dolzarb masalasi bo'lib hisoblanadi. Tabiiyki o'z-o'zidan savol tug'iladi. Cho'l zonalarida hududlashtirish bo'yicha nima qilish kerak? Bajariladigan ishlar kim tomonidan amalga oshiriladi? Qaysi vaqtda amalga oshirilishi kerak? Qancha sarf-xarajat qilinadi? Sarf-xarajatlari qaysi hisobdan, kimning hisobidan? Qancha vaqt sarflanadi? Bajarilsa natija qanday bo'lishi mumkin?

Ana shu savollarga ushbu bobda javob izlash, bizni kelajakda cho'l yaylovlarda hududlashtirish asosida iqtisodiy samaradorlikka erishish yo'nalishlarini yoritishimizga sabab bo'ldi.

Respublikamizda mavjud yaylov va pichanzorlar maydonlari 4 tabiiy: cho'l, adir, tog' va yaylov mintaqasidada joylashgan. Qorako'lichilikda foydalanib kelinayotgan yaylov maydonlari viloyatlar bo'ylab bir tekis taqsimlanmagan. Bu jihatdan Navoiy viloyati va Qoraqalpog'iston Respublikasi eng yuqori pog'onani egallaydi. Buxoro va Qashqadaryo viloyatlari xo'jaliklari ixtiyorida esa 2,6 va 1,5 mln gektar yaylov maydonlari mavjud.

Hozirgi kundagi yaylovlar holatiga nazar tashlaydigan bo'lsak, qorako'lichilikda foydalanadigan maydonlarining qariyb 24% dan 48% gacha turli darajada inqirozga uchraganligidan dalolat beradi. Jumladan, Navoiy viloyatida 35%, Qoraqalpog'iston Respublikasida 48%, Buxoro 45%, Samarkand, Qashqadaryo, Jizzax viloyatlarida 24-26% ni tashkil etadi.

Inqirozga sabab bo'luvchi omillar ham, albatta, turli-tuman: jumladan, ularning yalpi soni 45 tadan ortiq bo'lib, 87% i bevosita inson faoliyatiga, qolgan 13% igina tabiiy jarayonlar hisoblanadi. Sundan, eng yuqori inqiroz (qariyb 44% ni) o'simliklar qoplamining o'zgarishiga to'g'ri keladi, qolganlari (56%) yig'ma omillar ta'siri hisoblanib, ular jumlasiga deflyatsiya (qo'm ko'chishi) - 12%, sho'rlanish - 9%, suv eroziyasi - 6%, texnogen va boshqa omillar zimmasiga - 31% to'g'ri keladi.

Yaylovlar inqirozga uchraganligi oqibatida ularning ozuqa hosildorlik ko'rsatgichlari ham oxirgi 10 yillikda ancha pasayib, gektaridan 2,4 sentnerdan 1,5 sentnergacha yoki 25% ga kamaygan.

Yuqoridagilarni inobatga olib, inqirozga uchragan qishloq xo'jaligining cho'l yaylovlari hududlarida ozuqabop o'simliklarning muayyan turini qisqa muddatda yetishtirishga ixtisoslashtirish, qolaversa yaylovlarda boxilma-xillikni ko'paytirish, hududlarning ekotizm holatini yaxshilash hamda qorako'lichilik sohasini yanada rivojlantirish maqsadida, quyidagi tartib asosida, bevosita xo'jaliklarda faoliyat yurituvchi subyektlar, markaz va ilmiy tadqiqot institutlari tomonidan yaylovlarni qisman va mukammal yaxshilash bo'yicha amaliy ishlarni bajarishi kerak (3.1.1-jadval).

Ushbu tartib, 1000 gektar inqirozga uchragan cho'l yaylov maydonlari misolida, bugungi kunda ilmiy markaz tomonidan olib borilayotgan amaliy ishlar va ularning natijadorlik tahlillari asosida ketma-ket keltirilgan.

Ekish ishlari yakunlangach qonunchilik hujjatlariga asosan mazkur hududda qo'riqlash ishlari tashkil qilinib, doimiy monitoringlar ishlarini olib borish darkor. Bahorgi mavsumda imkon qadar unib chiqqan o'simliklarda o'simliklar zararkunandalariga qarshi kurashish va oziqlantirish bo'yicha ishlov berish natijasida yaxhilangan yaylovlarda foydalanuvchi xo'jaliklar tomonidan rivojlangan davlatlar tajribasidan foydalanib yaylovlarni qismlarga bo'lib (almashlab) foydalanish ishlarini amalga oshirish kerak.

1-jadval.

Cho'l yaylovlarda hududlashtirish bo'yicha amalga oshiriladigan ishlar tartibi²

T/r	Amalga oshiriladigan ishlar	Amalga oshirish mexanizmi	Amalga oshirish muddati	Moliyalashtirish manbai	Xarajat 1000 ga/ ming so'm	Mas'ul ijrochilar
1	Hududlashtiriladigan maydonlarda monitoring ishlarni amalga oshirish	1.Moniring ishlari bo'yicha ishchi guruh tuzish 2.Iqlim monitoring ishlari uchun zarur asbob-uskunalarni joylashtirish 3.Hududning inqirozgacha bo'lgan holatini ta'lim qilish 4.Tuproq tarkibini o'rganish 5.Olingan ma'lumotlar bo'yicha aniq takliflar ishlab chiqish (iqlimi, qachon, qanday tur, qancha)	Yil davomida	Yaylovdan foydalanuvchi xo'jaliklarning o'z mablag'laridan hisobidan	37 800 .0	Hudud da faoliyat yurituvchi xo'jalik rahbarlari , Buxoro ChYOO' UIIch markazi, Ilmiy tadqiqot institutlari
2	Ekish oldi ishlari	1.Hududlashtiriladigan maydonda o'lgan ishlarni amalga oshirish 2.Yerga ishlov berish (belgilangan oraliq masofalarda) 3.Ishchi guruh taklifiga binoan urug' zaxirasini tayyorlash	Yilning noyabr, dekabr oylarida	Yaylovdan foydalanuvchi qorako'lcilik xo'jaliklarning o'z mablag'laridan hamda Buxoro	120 16 5.6	Hudud da faoliyat yurituvchi xo'jalik rahbarlari , Buxoro ChYOO' UIIch markazi

² Markazning ilmiy xodimlari tomonidan yaylovlarni yaxshilashga doir ishlab chiqilgan chora-tadbirlari asosida muallif tomonidan ishlab chiqilgan

				ChYOO' UICh markazni ng yillik rejasiga binoan davlat buyudjeti hisobidan		
3	Ekish ishlari	1.Tayyorlangan urug'larni hududlarga taqsimlash. 2.Ekish agregatlarining zamonaviy turlaridan foydalanish 3.Me'yor bo'yicha ekish ishlarini nazorat qilish	Yilni ng dekabr, yanvar oyining 1-dekadasi	Buxoro ChYOO' UICh markazini ng yillik rejasiga binoan davlat buyudjeti hisobidan	80 000.0	Buxoro ChYOO' UICh markazi
	Jami xarajat				237 96 5.6	

Cho'l yaylovlarda kuzgi-qishgi yaylov barpo etishning mohiyati va zarurligi shundaki, cho'l o'simliklari asosan urug'laridan ekiladi, urug'lar unib chiqishi uchun albatta namlik kerak, shu sababli qish faslida va erta bahorda yoqqan yog'ingarchiliklar hisobiga urug'lar unib chiqadi.

Ishlab-chiqarish korxonalari hududlashtirish. Katta-katta ishlab chiqaruvchilarning maydalariga qaraganda ustuvorlik qonuni qishloq xo'jaligi sohasida ahamiyatga ega emas. Agrosanoat ishlab chiqarishining samaradorligiga ixtisoslashtirish va konsentratsiyalash katta ta'sir o'tkazadi. Mahsulot ishlab chiqarishda ixtisoslashtirish darajasini qancha yuqori bo'lsa, yoki ixtisoslikni ko'proq chuqurlashtirish albatta iqtisodiy samadorlikni katta yordam beradi.

Integratsiyalashish hisobiga yagona texnologiya asosida mahsulot yetishtirish va qayta ishlashga ixtisoslashgan katta agrosanoat korxonalari integratsiyalashmaganlariga qaraganda iqtisodiy samadorligi ancha yuqori bo'ladi. Kelgusida, hududlarni ixtisoslashtirish ortidan ishlab chiqarishni oshirish, buni natijasida tannarxni kamaytirish va mahsulot sifatini yaxshilash mehnat unumdorligini rivojlanishiga olib keladi.

Demak, yuqoridagilardan kelib chiqadigan bo'lsak, hududlarda dehqonchilik mahsulotlarini muayyan turini yetishtirish uchun tuprok tarkibini va aynan qaysi davrda ekish ishlarni amalga oshirishni aniqlash va shu asosda yuqori iqtisodiy samaradorlikka erishish shu kunning dolzarb masalalaridandir.

Qishloq xo'jaligida xizmat qiluvchi barcha sohalar faoliyati, bir-biri bilan aloqasi hamda o'zaro aloqalarni a'lo darajada yo'lga qo'yilishi ushbu sohada mahsulot ishlab chiqarish samaradorligi o'zgarishiga sabab bo'ladi.

Qishloq xo'jaligining mamlakat iqtisodiyotida tutgan yuqori ahamiyati hisobga olinsa, bu sohada innovatsion texnologiyalardan foydalanish, korxonalarni modernizatsiya qilish, ishlab chiqarish omillari samaradorligini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ma'lumki ixtisoslashtirish jarayonida innovatsiyaviy faoliyatni iqtisodiyotda jadal va barqaror rivojlanishini ta'minlash natijasida, uning tashqi omillarga bog'liqligini kamaytirish, ishlab chiqarish jarayonlariga yangi samarali texnologiyalarni tatbiq qilishni jadallashtirish, mahalliy xom-ashyo va ishlab chiqarish resurslaridan keng foydalanish va shu asosda, zamonaviy raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishni ko'paytirish hamda mablag'lardan tejamli, oqilona foydalanish yangi ish o'rinlarini yaratish imkoni paydo bo'ladi.

Xuddi shunday, yangi innovatsion g'oyalar asosida, qo'l mehnatiga asoslanadigan ishlarni innovatsion texnologiyalar orqali bajarishga aylantirish zarur. Buning natijasida qisqa vaqt ichida ko'proq hajmdagi ishlarni bajarishga hamda samaradorlikka erishiladi. Ishlab chiqarish korxonalaridagi ishchi va xizmatchilarning bilimlari, ularning intellektual salohiyati, liderlik qobiliyatlari yangi tovar yaratish va uni ishlab chiqarishdan to iste'molchigacha yetkazguncha bo'lgan bosqichdagi innovatsiyalar mazkur korxonaning strategik rivojlanishining negizidir hamda ularning yig'indisi iqtisodiyotning innovatsion taraqqiyotini belgilaydi.

Xulosa qilib aytganda, innovatsion bilimlarga ega malakali ishchi kuchini, hamda yuqori fan-texnologiyalariga ega bo'lgan iqtisodiyot raqobatbardoshli bo'ladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. EI, I. JAHON SAVDO KO 'RSATKICHLARI ISTIQBOLI VA BUNDA O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI UCHUN IMKONIYATLAR.
2. EI, I. (2024). O 'ZBEKISTONDA MAKROIQTISODIY KO 'RSATKICHLAR O 'ZGARISHLARINING 2022 VA 2023 YILLAR VA TARMOQLAR MIQYOSIDA TAHLILI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(3), 44-52.

3. EI, I. (2024). YALPI ICHKI MAHSULOT TUSHUNCHASI VA UNI HISOBLASHNING ASOSIY SHARTLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 266-274.
4. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 258-266.
5. EI, I. (2024). MAKROIQTISODIY KO 'RSATKICHLARNNG O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 275-281.
6. EI, I. (2024). BUXORO VILOYATIDA CHORVACHILIK TARMOG 'I YASHILLASHISH HOLATI TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 165-171.
7. EI, I. (2024). MILLIY KOMPANIYALAR RAQOBATBARDOSHLIGI OMILLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 168-174.
8. EI, I. (2024). EKSPORT RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA DIVERSIFIKATSIYANING AHAMIYATI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 175-182.
9. EI, I. (2024). QISHLOQ XO 'JALIGI TARMOQLARINI YASHIL IQTISODIYOT ORQALI RIVOJLANTIRISH YO 'LLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 172-180.
10. EI, I. (2024). KORXONALARDA RAQOBATBARDOSH EKSPORTNI YO 'LGA QO 'YISH VA MARKETING STRATEGIYALARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 315-324.
11. EI, I. (2024). BUXORO VILOYATIDA QISHLOQ XO 'JALIGI IQTISODIYOTNING YETAKCHI TARMOG 'I SIFATIDA. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 156-164.
12. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT VA UNING USULLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY YONDASHUVLARI.
13. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Xizmat Ko 'Rsatish Korxonalari Faoliyatlarining Samaradorligini Oshirishning Tashkiliy Mexanizmini Takomillashtirish. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 608-615.
14. Ikromov, E. (2024). A METHODOICAL APPROACH TO EVALUATING THE EFFICIENCY OF SERVICE ENTERPRISES. *Modern Science and Research*, 3(5), 180-188.
15. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF ETHICS AND CULTURE IN THE INTRODUCTION OF MODERN METHODS OF MANAGEMENT. *Modern Science and Research*, 3(5), 171-179.
16. Ibodulloyevich, I. E. (2024). MENEJMENTNING ZAMONAVIY USULBLARINI JORIY ETISHDA ETIKA VA MADANIYATNING AHAMIYATI.
17. Ikromov, E. (2024). CLASSIFICATION OF LEADERSHIP STYLES IN THE MODERN MANAGEMENT SYSTEM. *Modern Science and Research*, 3(2), 615-621.

18. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Inqirozga Qarshi Choralar Dasturi Doirasida Kichik Biznes Va Xususi Tadbirkorlik Subyektlarini Marketing Tizimi Asosida Rivojlantirish Muammolari. *Miasto Przyszłości*, 54, 1495-1503.
19. Ibodulloyevich, I. E. (2023). DAVLAT BUDJETI DAROMADLARINI TAQSIMLANISHINI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 41, 321-325.
20. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLIY BUDJET DAROMADLARINI PROGNOZLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISHDAGI MUAMMOLAR.
21. Ikromov, E. (2023). REGULATION OF BUSINESS ACTIVITY IS SIMPLIFIED. *Modern Science and Research*, 2(12), 1107-1111.
22. Ibodulloyevich, I. E. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA ISHBILARMONLIK MUHITINI YAXSHILASH ISTIQBOLLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 51, 258-266.
23. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Tadbirkorlik Faoliyatini Davlat Tomonidan Qo 'Llab-Quvvatlanishi Va Sohaga Mintaqalar Miqyosida Investitsiya Jalb Qilish Samaradorligi. *Miasto Przyszłości*, 53, 515-523.
24. Ibodulloyevich, I. E. (2023). MAHALLALARDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH. *Gospodarka i Innowacje.*, 42, 504-507.
25. Ibodulloyevich, I. E. (2024). DAVLAT BOSHQARUVI ORGANLARIDA RAHBAR XODIMLAR MEHNATINI TASHKIL ETISH VA SALOHİYATINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.
26. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TAMOIYILLARI VA USLUBLARIDAN FOYDALANISHDA RAHBAR MEHNATINING AHAMIYATI.
27. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ZAMONAVIY MENEJMENT TIZIMIDA RAHBARLIK USLUBLARINING TASNIFLANISHI.
28. Ibodulloyevich, I. E. (2024). ISHLAB CHIQRISHDA RAHBAR MEHNATINING ASOSIY O 'RNI VA KORXONALAR IQTISODIY FAOLIYATIGA TA'SIRI. *Gospodarka i Innowacje.*, (45), 311-315.
29. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Respublikada Xizmatlar Sifati Va Raqobatbardoshligini Oshirish Orqali Xizmatlar Eksportini Rivojlantirish Istiqbollari. *Gospodarka i Innowacje.*, 46, 247-251.
30. Ikromov, E. (2024). DIRECTIONS FOR IMPROVING THE ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MECHANISMS OF INCREASING THE QUALITY AND COMPETITIVENESS OF SERVICES. *Modern Science and Research*, 3(2), 803-810.
31. Ikromov, E. (2024). THEORETICAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF MODERN MANAGEMENT AND ITS METHODS. *Modern Science and Research*, 3(2), 811-819.
32. Ikromov, E. (2024). USE OF FOREIGN EXPERIENCES IN THE ORGANIZATION OF MANAGERIAL WORK IN PRODUCTION ENTERPRISES AND ITS IMPROVEMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 820-828.
33. Ikromov, E. (2024). FOREIGN EXPERIENCES OF SERVICE SECTOR DEVELOPMENT. *Modern Science and Research*, 3(2), 794-802.

34. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBALARI.
35. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USLUBIY YONDASHUV.
36. Ibodulloyevich, I. E. (2024). Ijtimoiy Soliq Stavkasini Kamaytirish Orqali Davlat Budjeti Daromatlarini Oshirish Imkoniyatlari. *Gospodarka i Innowacje*, 48, 348-353.
37. Ikromov, E. (2023). PROBLEMS IN IMPROVING THE FORECASTING OF LOCAL BUDGET REVENUES. *Modern Science and Research*, 2(10), 794-797.
38. Ikromov, E. (2024). THE IMPORTANCE OF MANAGERIAL WORK IN THE USE OF MODERN MANAGEMENT PRINCIPLES AND METHODS. *Modern Science and Research*, 3(1), 18-23.
39. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMAT KO 'RSATISH KORXONALARINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA AFZALLIKLARI.
40. Ibodulloyevich, I. E. (2024). XIZMATLAR SIFATI VA RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHNING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO 'NALISHLARI.
41. Bahodirovich, X. B. (2025). KORXONALARDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI TASHKIL QILISH. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 72-78.
42. Bahodirovich, X. B. (2025). O'ZBEKISTONDA SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISH SHAKLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 47-53.
43. Bahodirovich, X. B. (2025). RIVOJLANGAN MAMLAKATLARDA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH AMALIYOTI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 29-34.
44. Bahodirovich, X. B. (2025). SUG'URTA TASHKILOTLARIDA MOLIYAVIY NAZORATNI TASHKIL ETISH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 37-43.
45. Sodiqova, N. (2023). A POLITICAL ECONOMY ANALYSIS OF ECONOMIC SECURITY. *Modern Science and Research*, 2(12), 559-568.
46. Tohir o'g'li, M. T., & To'rayevna, S. N. (2024). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA INVESTITSION SIYOSAT. *ZAMONAVIY TA'LIMDA FAN VA INNOVATSION TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(14), 45-53.
47. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2025). IQTISODIYOTNI RAQAMLI KO 'RSATISHDA SANOATNING O 'RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 42-50.
48. To'rayevna, S. N. (2024). TEXNOLOGIYA DISKURSI VA YANGI MEDIA SIYOSIY IQTISODIYOTI.
49. To'rayevna, S. N. (2024). IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA INNOVATSION SIYOSAT VA UNING SHAKLLANISH XUSUSIYATLARI.
50. To'rayevna, S. N. (2024). KORXONALARDA INNOVATSION LOYIHALARNI BAHOLASH TARTIBI VA TANLASH USULLARI.

51. Sodikova, N. (2024). THE MAIN DIRECTIONS OF PROVIDING THE BUSINESS SECTOR WITH QUALIFIED PERSONNEL. *Modern Science and Research*, 3(1), 133-139.

52. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). PANDEMIYA SHAROITIDA O 'ZBEKISTON MILLIY IQTISODIYOTIDAGI TARKIBIY O 'ZGARISHLARNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO 'NALISHLARI VA ISTIQBOLDAGI IQTISODIY O 'SISH PROGNOZLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 111-123.

53. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SANOAT TARMOQLARIDAGI TARKIBIY O 'ZGARISHLAR VA ULARNI BAHOLASH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 101-110.

54. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH YO 'NALISHLARI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 245-254.

55. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). O 'ZBEKISTONDA EKSPORT-IMPORT KO 'RSATKICHLARINING TAHLILI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 151-159.

56. Hakimovich, T. M., & Abidovna, A. S. (2025). JAHON SAVDO KO 'RSATKICHLARI ISTIQBOLI VA BUNDA O 'ZBEKISTON EKSPORTCHI KORXONALARI UCHUN IMKONIYATLAR. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 236-244.

57. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). АНАЛИЗ БЕЗРАБОТИЦЫ В РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАНАХ АФРИКИ И УЗБЕКИСТАНЕ. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 122-128.

58. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ВВП СТРАН ЕВРАЗИЙСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОЮЗА (ЕАЭС) И УЗБЕКИСТАНА. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 149-156.

59. Джураева, М. С., & Алимова, Ш. А. (2025). СПРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ ИНФЛЯЦИИ В СТРАНАХ ЕС И УЗБЕКИСТАНЕ. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 206-212.

60. Abidovna, A. S., & Sadilloevna, D. M. (2024). THE IMPACT OF MANAGEMENT PRACTICES ON INNOVATION IN ENTREPRENEURSHIP. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 232-237.

61. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). TEXNOLOGIK JARAYONNING TANNARXINI HISOBLASH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 17-23.

62. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH, XARAJATLARNI TAHLIL QILISH YONDASHUVLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 47-53.

63. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2025). IQTISODIYOTNI RAQAMLI KO 'RSATISHDA SANOATNING O 'RNI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 42-50.
64. Azimov, B. F., Shadiyev, A. X., & Qudratova, G. M. (2025). YENGIL SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION STRATEGIYALAR. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 15-22.
65. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). TANNARXNI HISOBGA OLISH VA UNI OPTIMALLASHTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(5), 40-46.
66. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). KORXONALAR MAHSULOTLARI TANNARXINI ANIQLASHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 54-61.
67. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). XARAJAT TUSHUNCHASI VA MAHSULOT TANNARXINI SHAKLLANTIRISH: NAZARIYA VA AMALIYOT. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(4), 79-85.
68. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). STANDARTLARGA MUVOFIQ XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 62-68.
69. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2025). BUYURTMA BO'YICHA XARAJATLARNI HISOBLASH USULI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(3), 24-30.
70. Sodiqova, N. T., & Qudratova, G. M. (2024). ENTERPRISE MARKETING STRATEGY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 259-265.
71. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARI INNOVATSION STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH JARAYONI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 193-198.
72. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARI INNOVATSION STRATEGIYALARINING IERARXIK TUZILISHI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 187-192.
73. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). TIKUVCHILIK SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSION STRATEGIYALARINI QOLLASH. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 325-330.
74. Azimov, B. F., & Qudratova, G. M. (2024). SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION STRATEGIYANI SHAKLLANTIRISH VA AMALGA OSHIRISHNING DOLZARBLIGI. *MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS*, 1(3), 183-187.
75. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOTNING MOLIVAVIY REJASI VA UNING MUVAFFAQIYATGA TA'SIRI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 8-14.

76. Raxmonqulova, N. O. (2025). HODIMLARNI RAG ‘BATLANTIRISH VA MOTIVATSIYA ORQALI ISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH. *The latest pedagogical and psychological innovations in education*, 2(1), 29-35.
77. Raxmonqulova, N. O. (2025). TASHKILOT MAQSADLARINI BELGILASH VA ULARGA ERISHISH BO ‘YICHA STRATEGIK REJALASHTIRISH JARAYONLARI. *Science, education, innovation: modern tasks and prospects*, 2(1), 22-28.
78. Hakimovich, T. M. (2025). PRIORITIES FOR DEEPENING STRUCTURAL CHANGE IN THE ECONOMY. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 12(01), 84-90.
79. Hakimovich, T. M. (2025). HUDUDLAR IQTISODIYOTINI JADAL RIVOJLANTIRISH BO‘YICHA STRATEGIYALARNING QO‘LLANILISHI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(4), 129-136.
80. Bazarova, M. (2025). O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA DAVLAT MOLIYASI TIZIMIDAGI ISLOHOTLARNING ASOSIY YO‘NALISHLARI. *Modern Science and Research*, 4(1), 29-36.
81. Shadiyev, A. X. (2025). A MODERN APPROACH TO THE METHODOLOGY OF TEACHING ECONOMIC DISCIPLINES. *Ethiopian International Journal of Multidisciplinary Research*, 12(01), 134-139.
82. Khudoynazarovich, S. A. (2022). Features of evaluating the effectiveness of activities at the Bukhara State University. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, 10(11), 153-159.
83. Xudoynazarovich, S. A. (2024). KORXONA VA TASHKILOTLARDA PERSONALNI BOSHQARISH TIZIMI VA TAMOYILLARI. *Gospodarka i Innowacje.*, 48, 685-690.
84. Shadiyev, A. (2024). TA‘LIM MENEJMENTI. TA‘LIMNI BOSHQARISH USULLARI VA QARORLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).
85. Olimovich, D. I., & Khudoynazarovich, S. A. (2020). The cost-effectiveness of improving the quality of hotel services. *Academy*, (4 (55)), 40-42.
86. Khudoynazarovich, S. A. (2023). CREATING VALUE IN A TOURIST DESTINATION.
87. Akbarovna, N. N. (2024). GLOBALLASHUV SHAROITIDA INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISHDAGI MUAMMOLAR. *Gospodarka i Innowacje.*, 54, 107-112.
88. Akbarovna, N. N. (2024). STRATEGIC MANAGEMENT METHODS IN AN INNOVATIVE ECONOMY. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 407-412.
89. Akbarovna, N. N. (2024). MILLIY IQTISODIYOTNI TAHLIL QILISHDA QO ‘LLANILADIGAN ASOSIY KO ‘RSATKICHLAR. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 278-283.
90. Azimov, B. F. (2024). MOLIYAVIY SEKTORDA STATISTIK KUZATISH VA UNING USULLARI. *XALQARO KONFERENSIYA VA JURNALLARNI SIFATLI INDEXLASH XIZMATI*, 1(1), 28-31.

91. Жумаева, З. К. (2019). Современные Тенденции И Направления Развития Инвестиционной Деятельности В Регионах Республики Узбекистан. *Современные Проблемы Социально-Экономических Систем В Условиях Глобализации*, 148-152.
92. Jumayeva, Z. (2024). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI. *Modern Science and Research*, 3(6).
93. Bustonovna, J. Z. (2024). JISMONIY SHAXSLAR DAROMADLARINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZIMINI TAKOMILASHTIRISH.
94. Bustonovna, J. Z. (2024). IQTISODIY MUAMMOLARNI HAL QILISHDA BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING MUHIM SHARTLARI. *Miasto Przyszłości*, 55, 1436-1440.
95. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK SUB'EKTLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY YO 'NALISHLARI. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 319-326.
96. AT, I. (2024). IQTISODIYOTNING REAL SEKTORIGA INVESTITSIYA QILISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA MINTQAVIY XUSUSIYATLARI TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 149-155.
97. To'rayevich, I. A. (2025). Attracting Investments into the National Economy and their Management: Current Status. *Miasto Przyszłości*, 56, 315-322.
98. AT, I. (2024). MINTAQALAR VA MA'MURIY HUDUDLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLOVCHI IQTISODIY TIZIM SIFATIDA. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 249-255.
99. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASH STRATEGIYASINING IQTISODIY MEXANIZMLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 256-263.
100. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH VA UNI INVESTITSIYA BILAN TA'MINLASHNING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 241-248.
101. Turayevich, I. A. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA INVESTITSIYALARNI JALB QILISHNI BOSHQARISH YO 'LLARI. *Miasto Przyszłości*, 55, 1464-1468.
102. AT, I. (2024). MINTAQALARDA TADBIRKORLIK SUB'EKTLARI INVESTITSION LOYIHALARINI IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI VA O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *STUDYING THE PROGRESS OF SCIENCE AND ITS SHORTCOMINGS*, 1(2), 306-314.
103. AT, I. (2024). TADBIRKORLIK FAOLIYATINING DAVLAT TOMONIDAN QO 'LLAB QUVVATLANISHI VA SOHAGA MINTAQALAR MIQYOSIDA INVESTITSIYA JALB QILISH SAMARADORLIGI. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 1(2), 264-271.

104. Aziz, I. (2023). O'zbekistonda xorijiy investitsiyani jalb qilishni soliqlar vositasida rag'batlantirish yo'llari. *SAMARALI TA'LIM VA BARQAROR INNOVATSIYALAR JURNALI*, 1(5), 191-196.
105. Turayevich, I. A. (2024). Milliy Iqtisodiyotga Xorijiy Investitsiyalarni Jalb Qilishda Soliqlarning O'rni. *Gospodarka i Innowacje*, 53, 205-213.
106. Ibragimov, A. T. (2024). MILLIY IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTITSIYANI JALB QILISHNI SOLIQLAR VOSITASIDA RAG'BATLANTIRISH. *Gospodarka i Innowacje*, 51, 116-122.
107. Turayevich, I. A. (2024). Iqtisodiyotga Investitsiyalarni Jalb Qilish Va Boshqarishning O'Ziga Xos Xususiyatlari. *Miasto Przyszłości*, 53, 1231-1237.
108. Джураева, М. С. (2025). АВТОНОМНЫЕ И ИНТЕГРИРОВАННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЕТА. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(4), 135-141.
109. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). BARQAROR RIVOJLANISHGA O'TISH SHAROITIDA ISHLAB CHIQUARISHNI BOSHQARISH VA TASHKIL ETISH. *MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS*, 1(3), 307-312.
110. Jumayeva, Z. B., & Bobojonova, M. J. (2024). TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI MARKETINGNI QO'LLASHNING KONSEPTUAL ASOSLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 93-99.
111. Hakimovich, T. M., & Avazovna, R. L. (2024). IQDISODIY NOCHOR KORXONALAR TAHLILI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 284-292.
112. Avazovna, R. L., & Hakimovich, T. M. (2024). MINTAQADA MEHNAT BOZORI. MEHNAT BOZORINI TARTIBGA SOLISHNING XUDUDIIY ASOSLARI, AHOLI BANDLIGI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YOLLARI. *ANALYSIS OF MODERN SCIENCE AND INNOVATION*, 1(3), 307-309.